

Asia C-485/19

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

25.6.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Krajský súd v Prešove (Slovakia)

Ennakkoratkaisupyynnön tekemispäivä:

12.6.2019

Kantaja:

LH

Vastaaja:

PROFI CREDIT Slovakia s.r.o.

Pääasian oikeudenkäynnin kohde

Kanne, jolla kuluttaja vaatii luotonantajaa palauttamaan 1 500 euroa korkoineen vedoten kulutusluottosopimuksessa olleeseen kohtuuttomaan ehtoon.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Krajský súd v Prešove (Prešovin alueellinen tuomioistuin, Slovakia) esittää SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee vanhentumisajan, todistustaakan ja unionin oikeuden mukaisen tulkinnan menetelmän soveltamista kuluttaja-asioihin Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan sekä kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL L 133, 22.5.2008, s. 66) vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen näkökulmasta.

Ennakkoratkaisukysymykset

A.

I. Onko Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa (jäljempänä perusoikeuskirjan 47 artikla) ja kuluttajan implisiittistä oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tulkittava niin, että ne ovat esteenä siviililain (občianský zákonník) 107 §:n 2 momentin säännökselle, joka koskee kuluttajan oikeuden vanhentumista kolmen vuoden objektiivisen vanhentumisajan täytyttyä ja jonka mukaan kuluttajan oikeus vaatia kohtuuttoman sopimusehdon vuoksi suoritettujen maksujen palauttamista vanhenee myös silloin, kun kuluttaja ei itse ole kyennyt arvioimaan sopimusehdon kohtuuttomuutta?

II. Jos kuluttajan oikeuden vanheneminen kolmen vuoden objektiivisen vanhentumisajan täytyttyä on kuluttajan tietämättömyydestä huolimatta perusoikeuskirjan 47 artiklan ja tehokkuusperiaatteen mukaista, ennakkoratkaisupyyntö esittävä tuomioistuin kysyy asian ratkaisemiseksi, että:

Ovatko perusoikeuskirjan 47 artikla ja tehokkuusperiaate esteenä sellaisen kansallisen oikeuskäytännön soveltamiselle, jossa kuluttajalla on **todistustaakka** osoittaa tuomioistuimessa luotonantajan puolesta toimivien henkilöiden **tietoinen toiminta** koskien sitä, että luotonantaja loukkaa kuluttajan oikeuksia, mikä pääasian osalta tarkoittaa tietoisuutta siitä, että olemalla ilmoittamatta todellista vuosikorkoa luotonantaja toimi lainvastaisesti, ja tietoisuutta siitä, että tällaisessa tapauksessa luotto on koroton ja että luotonantaja saa perusteettoman edun hyväksyessään korot?

III. Jos vastaus kappaleen A II kohdan kysymykseen on kielteinen, keiden luotonantajan puolesta toimivien henkilöiden, kuten yhtiön hallituksen jäsenten, yhtiön osakkaiden ja kaupallisten edustajien, osalta kuluttajan on osoitettava tietoinen toiminta kappaleen A II kohdan kysymyksen mukaisesti?

IV. Jos vastaus kappaleen A II kohdan kysymykseen on kielteinen, mikä tietoisuuden **intensiteetti** riittää sen päämäärän tavoittamiseen, että luotonantajan voidaan todistaa **tahallisesti loukanneen** kyseisiä rahoitusmarkkinoiden sääntöjä?

B.

I. Ovatko direktiivien oikeusvaikutukset ja Euroopan unionin tuomioistuimen asiaa koskeva oikeuskäytäntö, kuten tuomio Rasmussen (C-441/14, EU:C:2016:278); tuomio Pfeiffer ym. (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 113 ja 114 kohta); tuomio Küçükdeveci (C-555/07, EU:C:2010:21, 48 kohta); tuomio Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, 100 kohta); tuomio Dominguez, (C-282/10, 25 ja 27 kohta) ja tuomio Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2, 38 kohta), esteenä sellaiselle jäsenvaltion oikeuskäytännölle, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin päätyi lopputulokseen unionin oikeuden mukaisesta tulkinnasta ilman tulkintamenetelmien käyttöä ja asianmukaisia perusteluja?

II. Jos tulkintamenetelmien, joita ovat erityisesti teleologinen tulkinta, autenttinen tulkinta, historiallinen tulkinta, systemaattinen tulkinta ja looginen tulkinta (e contrario -menetelmä ja reductio ad absurdum -menetelmä) ja kokonaisuutena käsiteltävän kansallisen säännösten soveltamisen jälkeen, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48 (jäljempänä direktiivi) 10 artiklan 2 kohdan h ja i alakohdassa tarkoitetun päämäärän saavuttamiseksi, tuomioistuimien tulee siihen tulokseen, että unionin säännösten mukainen tulkinta johtaa lainvastaiseen tilaan, onko tällaisessa tapauksessa, verrattuna esimerkiksi syrjintätapauksiin tai työntekijöiden suojelua koskeviin tapauksiin, mahdollista hyväksyä mainitun direktiivin säännösten välitön oikeusvaikutus yrittäjien suojelemiseksi kuluttajien kanssa muodostettavissa luottosuhteissa ja olla soveltamatta unionin säännösten vastaisia lain säännöksiä?

Unionin oikeussäännökset ja oikeuskäytäntö

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla.

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY.

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio Océano Grupo Editorial SA ja Salvat Editores SA (C-240/98–244/98, EU:C:2000:346); tuomio Pfeiffer (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58); tuomio Impact (C-268/06, EU:C:2008:223); tuomio komissio v. Irlanti ym. (C-89/08 P, EU:C:2009:742); tuomio Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:27); tuomio Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2); tuomio CA Consumer Finance SA v. Ingrid Bakkaus (C-449/13, EU:C:2014:2464); tuomio Ernst Georg Radlinger ja Helena Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283); tuomio Rasmussen (C-441/14 EU:C:2016:278); tuomio Francisco Gutiérrez Naranjo ym. (C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980); tuomio Home Credit Slovakia, a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15, EU:C:2016:842); tuomio Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43) ja tuomio Mariusz Pawlak (C-545/17, EU:C:2019:260).

Kansallinen lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö

Siviililain nro 40/1964 107 §:n 1 ja 2 momentti.

Rikoslain nro 300/2005 (trestný zákon) 15 ja 16 §.

Siviiliprosessilain nro 160/2015 (civilný sporový poriadok) johdanto-osan 2 kohdan 2 alakohta.

Kulutusluotoista ja muista kuluttajille myönnettävistä luotoista ja lainoista sekä joidenkin lakien muuttamisesta annetun lain nro 129/2010, sellaisena kuin se on ollut voimassa 1.5.2018 asti, 9 ja 11 §.

Najvyšší súd Slovenskej republikyn (ylin tuomioistuin, Slovakia) 18.10.2018 tekemä päätös nro ICdo 238/2017.

Najvyšší súd Slovenskej republikyn 22.2.2018 tekemä päätös nro 3 Cdo 146/2017.

Lyhyt kuvaus pääasian tosiseikoista

- 1 LH (jäljempänä kantaja) sopi 30.5.2011 PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o:n (jäljempänä vastaaja) kanssa kulutusluottosopimuksesta. Sopimuksessa oli kyse 1 500 euron summasta lainakorolla 70 prosenttia ja todellisella vuosikorolla 66,31 prosenttia siten, että takaisinmaksusumma oli yhteensä 3 698,40 euroa neljän vuoden maksuajalla 48 kuukausittaisessa, suuruudeltaan 77,05 euron lyhennyserässä. Jo luottosuhteen ensimmäisenä päivänä vastaaja veloitti kantajalta 367,49 euron suuruisen maksun lyhennyserien lykkäysmahdollisuudesta, mutta kuitenkin ilman varmuutta siitä, että kantaja hyödyntäisi tätä mahdollisuutta tulevaisuudessa. Näin ollen LH ei saanut käyttöönsä 1 500 euron summaa, vaan 1 132,51 euroa eli 24 prosenttia vähemmän kuin sovittu summa.
- 2 Kantaja ei saanut sopimuksen tekohetkellä tietoa todellisesta vuosikorosta. Lyhennyseriä ei ollut määritelty sopimuksessa pääoman, korkojen ja maksujen perusteella, mikä oli kyseisenä ajankohtana voimassa olleen kulutusluotoista annetun lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin k kohdan, jossa kyseistä määritelmää vaadittiin 1.5.2018 asti, säännösten vastaista.
- 3 Unionin tuomioistuin antoi kuitenkin 9.11.2016 tuomion Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15, EU:C:2016:842), jonka perusteella tällainen luoton lyhennyserien määritelmä laissa on direktiivin 2008/48 vastainen. Slovakian lainsäätäjä muutti lainsäädäntöä, ja 1.5.2018 voimaan tullut muutos muutti kyseisen ongelmallisen säännöksen.
- 4 Kantaja maksoi vastaajalle lainan, 3 698,40 euroa takaisin.
- 5 Kantajan laillinen edustaja ilmoitti 2.2.2017 kantajalle, että vastaaja oli vahingoittanut kantajaa kohtuuttomilla ehdoilla ja että kantajalle ei ollut ilmoitettu todellisesta vuosikorosta asianmukaisella tavalla. Kantaja nosti tästä syystä kanteen 2.5.2017.
- 6 Kantaja vaatii maksun palautusta, koska Slovakian lainsäädännön mukaan todellisen vuosikoron vääränlaisesta esittämisestä on rangaistuksena muun muassa se, että luotonantaja menettää oikeuden maksuun.
- 7 Vastaaja väittää kansallisessa tuomioistuimessa käytävässä menettelyssä, että kantajan oikeus on vanhentunut.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 8 Mitä tulee kappaleessa A esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin, kansallisen tuomioistuimen näkökulmasta vaikuttaa siltä, että sopimuksen tarjoamisen yhteydessä ilmoitettiin väärä todellinen vuosikorko ja vaadittiin kohtuuton maksu.
- 9 Siltä osin kuin on kyse vanhentumisväitteestä, Slovakian lainsäädännön mukaan on oikeutta perusteetonta etua vastaan käytettävä kahden vuoden subjektiivisen määräajan kuluessa. Vanhentumisaika alkoi kulua siitä hetkestä, kun kantaja sai tiedon perusteettomasta edusta. Kansallisen tuomioistuimen näkemyksen mukaan kantaja on noudattanut määräaika ja on nostanut sen puitteissa kanteen.
- 10 Subjektiivisen määräajan lisäksi tämän oikeuden soveltamiseen liittyy myös objektiivinen määräaika. Jos perusteeton etu on saatu tahallisesti, edellä mainittu oikeus vanhenee kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin etu on saatu. Jos perusteeton etu on saatu huolimattomuuden seurauksena, edellä mainittu oikeus vanhenee kolmen vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin etu on saatu.
- 11 Kansallinen tuomioistuin ilmoittaa, että se on velvollinen noudattamaan uuden siviiliprosessilain nojalla Najvyšší súd Slovenskej republikyn päätöksentekokäytäntöä. Najvyšší súd Slovenskej republikyn 18.10.2018 tekemän päätöksen mukaan todistustaakka on kuluttajalla, kun selvitetään sitä, sovelletaanko kolmen vuoden vai kymmenen vuoden vanhentumisaikaa. Viimeisimmän vanhentumisajan osalta kuluttajan on ensin määritettävä perusteettoman edun syntyajankohta ja sen jälkeen osoitettava, että luotonantajalla on ollut tahallinen aikomus (tietoinen ja tarkoituksellinen motiivi) hankkia taloudellista hyötyä kuluttajan kustannuksella. Tuottamuksellisuuden (tietoinen ja tarkoituksellinen motiivi) arviointiin sovelletaan analogisesti rikosoikeutta. Jos kuluttaja ei pysty osoittamaan luotonantajan tahallista aikomusta, sovelletaan kolmen vuoden vanhentumisaikaa.
- 12 Kansalliselle tuomioistuimelle on kuitenkin epäselvää, minkälaista oikeuden rikkomisen laajuutta osoitusvelvollisuudella tarkoitetaan. Lisäksi se pitää lähes mahdottomana, että kantaja voisi osoittaa vastaajan edes epäsuoran tietoisuuden siitä, että vastaaja oli tiennyt rikkovansa kulutusluottoja koskevia sääntöjä ja että vastaaja oli ymmärtänyt saavansa perusteetonta etua kantajan kustannuksella. Samalla on epäselvää, kenen osalta tietoinen toiminta on osoitettava, eli onko tällainen henkilö yhtiön hallituksen jäsen, yhtiön osakas vai kaupallinen edustaja?
- 13 Tässä yhteydessä kansallinen tuomioistuin viittaa tuomioon CA Consumer Finance SA v. Ingrid Bakkaus (C-449/13, EU:C:2014:2464), jossa unionin tuomioistuimen päätöksen mukaan unionin oikeus on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riittävien selvitysten antamista kuluttajalle koskevien velvollisuuksien noudattamatta jättämistä ja kuluttajan luottokelpoisuuden arviointia koskeva todistustaakka on kuluttajalla. Slovakialaisen kuluttajan on suhteessa huomattavasti vaikeampi osoittaa luotonantajan toimineen tietoisesti.

- 14 Kuluttajan oikeuden soveltamista koskevan ajallisen rajoituksen osalta kansallinen tuomioistuin esittää, että unionin tuomioistuin päätti tuomioissa Francisco Gutiérrez Naranjo ym. (C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980), että direktiivi 93/13/ETY on esteenä kansalliselle oikeuskäytännölle, jolla rajataan ajallisesti ne palauttamista koskevat vaikutukset, jotka liittyvät kohtuuttomuuden toteamiseen tuomioistuimessa, vain niihin summiin, jotka on maksettu perusteettomasti tällaisen ehdon perusteella sen ratkaisun antamisen jälkeen, jolla tuomioistuin on todennut kohtuuttomuuden.
- 15 Kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä siitä, onko edellä mainittu päätöksentekokäytäntö, joka johtaa käytännössä kolmen vuoden objektiivisen vanhentumisajan soveltamiseen ja heikommassa asemassa olevan kuluttajan oikeuksien heikkenemiseen oikeuksien menettämisen rajalle saakka, yhdenmukainen perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitetun oikeuden tehokkaisuuden oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen ja unionin oikeuden tehokkuusperiaatteen kanssa
- 16 Mitä tulee kappaleessa B esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin k kohdan alkuperäisen, säännöksen lyhennyserien määrittämistä pääoman, korkojen ja maksujen perusteella koskevan säännöksen tulkintaan käytettävästä menetelmästä, kansallinen tuomioistuin on todennut, että Najvyšší súd Slovenskej republiky päätti 22.2.2018, että ennen lain muutoksen voimaantuloa käsittelyyn tullessiin asioihin on sovellettava unionin oikeuden mukaista tulkintaa. Tämän päätöksen perusteella lain nro 129/2010 9 §:n 2 momentin k kohta on tulkittava siten, että yksittäisten osatekijöiden (eli pääoman, korkojen ja muiden maksujen) osalta ei ole velvollisuutta ilmoittaa vaadittuja tietoja erikseen, vaan ne voidaan ilmoittaa yhteenvedona lyhennyserässä, johon sisältyy pääoma, korot ja muut maksut.
- 17 Kansallisen tuomioistuimen mukaan edellä mainitusta ratkaisusta ei käy selkeästi ilmi, mitä tulkintamenetelmää Najvyšší súd Slovenskej republiky on käyttänyt ja miten se on päätynyt unionin säännösten mukaiseen tulkintaan. Kansallinen tuomioistuin olettaa, että tällainen unionin säännösten mukainen tulkinta lain säännöksen osalta tarkoittaisi lainvastaista tulkintaa. Ratkaisuna voisi olla säännöksen soveltamatta jättäminen, jolloin tapauksessa olisi oltava kyse yhteiskunnallisesti merkittävistä seikoista, kuten syrjinnästä (Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278) tai työntekijöiden terveyden vaarantamisesta (Pfeiffer, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58). Kansallinen tuomioistuin ei ole vakuuttunut siitä, että rahoituslalla toimivien yrittäjien suojaksi voidaan hyväksyä direktiivin 2008/48 välitön oikeusvaikutus, sillä se olisi ristiriidassa lain säännökseen mahdollisesti jo tukeutuvien kuluttajien oikeusturvan kanssa.